

מסורת הש"ס

(א) לעיל לט: (ב) [שם וט"ז], (ג) לקמן קג, ד) גיטין לה: (וערכין כג, א) (ה) לקמן לו: (ו) ז"ק קב: ערכין דה: (ז) [נעדרין ערך כאר פ"י כטאהו פומח קודס שפעין כה תעלה על דעתך שהיא כשמואל ולכאורה לשון ארמי הוא], (ח) כ"א טס"ג: בת, (ט) [דברים כג], י) [שם], כ) כס"א טס"ג: להוציאה, (ל) [ועי' חס"י שנת כד: ד"ה ולית ורי וכן הלא"ש דהלא ס"י ל כהנא ראה לו], מט) [ד"ה ניותמן מן],

מוסף רש"י

בביתו ולא בביתקי. בית נר כעין נר"ק כדלמרינן במסכת שבת (טז:) כקתא בי עקתא, אם היה מדור שזר לא קבל עליו להוציא את בניו ולהושיבה (לקמן קג), התובעת כתובתה בב"ד אין לה דמויות. עממא, גדולא דשעה דבעי לאתקמי ואיהי לא אתי כסדה אלא כל ימי מיגר ארמנותין צניתי, שהיא אלמנה שבעיל כדורו (גיטין דה), אין לו. לנזנה, לא בכסותא אשתו. למשכס שבעיל הערן וכן לגבי מקדש לא הוה ככלל נכסי לקדשו (ב"מ קב) שאני שז' (וערכין דב), שצבע לשמן. לשם אשמו וצניו (שם וטס), ולא בסנדלים חדשים. כותא קמ"ל דלע"ג עדדין לא נעלוס ורי כן מחתקין משעת לקימא (שם),

תוספות רי"ד

כיון דליל לשני כתובה פ"י כדתנן בפ' אלמנה יוניות (דף ק' ע"ב) השני והאילנות אין לה כתובה וא"ל מוזנות וטעמא מפורש בפ' י"מ משום דאיהי מרגלא ליה וקנסה רבנן הלכך תנאי כתובה נמי אין איה דבנין גונבין. א"ד אימא דעבדא איסורא קנסה רבנן אבל איהי דלא עבדא איסורא לא קנסוהו רבנן חיקין: בעי רבא בת ארוסה. פ"י ומורה אורס הכא על אורסתו והוליד משנה בת וה"י לו בנים מאשה אחרת ומת האורס י"ל מוזנות. פ"י מן האתים בכנסי האב או לא כיון דאית לה לאורסה כתובה. פ"י היינו גבינו מן האידוסיין כדאמרינן: לא לקמן בשליה הכותב תנאי כתובה נמי כגון מזוני רבנן גונבין אימא לה א"י כיון דלא תקינו רבנן למכתב כתובה עד שעת נשואין ומקמי הכי לא חיילא לית לה נמי תנאי כתובה באידוסיין חיקו. ומהכא נמי מוכח דאית לה לאורסה כתובה. אפי"ג דלא כתב לה דאי בדרכתא לה מאי תנאי. להו. אי דכתב לה תנאי דבנן גונבין ישי לה ואי דלא כתב לה תנאי דבנן גונבין ומנה מאתים כתב לה פשיטא דכתובה אית לה תנאי דבנין גונבין ל"ל ואמאי קמבעיא להו א"י הכי טבר אפי"ג דלא כתב לה כתובתה אית לה מנה ומאתים ומה"י בעי אי אית לה נמי תנאי דבי"ט אי לא וה"י איכא למבעי על אורסה גופא אי מהותא לאחר מיתא הבעל מנכסיו או לא וטעם אחד להן. ובפ' האומר בקידושין

נערה שנתפתה פרק רביעי כתובות נד.

כיון דליט לה כתובה. לאס לית לה מזוני לצת דהא תנאי כתובה הוא: **כה ארוסה**. הכא על ארוסתו וילדה לו) ומת ולו בנים יש לה מזונות מנכסיו או לא: **כיון דאית לה כתובה**. כגון שכתב לה מן האידוסין אי נמי רבנן תקון נמי לארוסה: או **דלמא כיון דלא תקון**

רבנן. למכתב עד שעת נשואין

תנאי כתובה נמי מקמי הכי לא חייל: **כה אנוסה**. אנס את הנערה ונשאה אחרי כן כדכתיב) ולו תהיה לאשה וילדה לו בת ומת יש לה מזונות מן האחין או לא: **יש לה כתובה**.

מנכסי: מנה. אם מת ואע"ג שכבר נתן כסף קנסה לאציה: **יאל כסף קנסה ככתובה**. ואין לה כתובה: **מאי**. מזונות הבת שהן תנאי כתובה פקעי צהכי או לא מי אמרינן כיון דליט לה כו': או **דלמא כתובה היינו טעמא**. דלא תקון לה רבנן משום דכל כתובת אשה משום שלא תהא קלה דעיניו להוציאה תקנוה: **והא לא מלי מפיק**. כדכתיב') לא יוכל לשלחה. כתובה דמשום אפוקי הוא דלא תקון דליכא נתישת לית לה אבל שאר תנאי כתובה דלאו משום שלא תהא קלה) **יתקון אית לה: צניסי ולא צניקסי**. אם יש לו בית כופין את היורשין לתת לה מדור לפי כבודה ואין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ולאו זנין אותך סס אבל אין לו בית אלא ציקתא צי עקתא (שבת דף עו:) יכולין לומר לכי מאכלנו דלת תהא יתבא צניתי כתב לך ולא צניקתי: **אבל מזוני אים לה**. צנית אציה מנכסיו ולא אמרינן כיון דלא קרינן צה ויתא יתבא צניתי לא קרינן צה וממונא מנכסי. ורז יוסף צניתי יתירא דריש דתקון למכתב צניתי מרי זימני ואת תהא יתבא צניתי כל ימי מיגר ארמנותין צניתי: **ונוספייה**. מו לא קרינן צה מיגר ארמנותין:]

הא לא נספייסה יס לה. צתמיה. ואפילו אין העבדה ממכתב כדור צעלה אלא שלא היה תוצעה הגון לה: **יתבא ופירכסה**. גליא דעתה דלא ממחת כדור צעלה מעכבת ליעשא: **עשה כתובהה אפוקי**. קרקע המיוחדת לכתובתה עשתה אפותיקי לצעל חוב שלה: **הי אין**. לפי שהן גבינו כתובה אבל תציעה לא: **פרוורא**. כרכים הסמוכים לה: **מחוזא**. מפרוודי צנל: **דסגי קבא דנהרדעא**. כל מקום שמודדין תבואה צמדת קצ נהרדעא: **שמין מה שעליה**. כשמוגדין לה צית דין כתובתה שמין בגדיה צפרעון כתובה: **צלקיט**. שכיר שגר צנית צעל הצית ולקח לו צעל הצית בגדים צשכרו לשמואל ממנו שם אותן בגדים צשכרו לשמואל ורז אמר אין שמין: **וכן צלקיט**. לרז שמין ולשמואל אין שמין: **ומנה צה**. רב סימנא צמילתיה: **יטמא וארמלתא שלה ופוק**. הפשט בגדיהן ואל: **יטמא**. לקיט: **דסגן צמסתיין**. צחק דערכין: **אחד המקדיש נכסיו נו'** **ואחד המעריך עצמו**. והגזר צא למשכנו על ערכו הקצוב צפרשה אין לו לגזר לא צכסות אשתו כו': **לשמן**. צגדים שצנצ לשם אשתו ולשם צניו ואע"פ שלא לצבוס עדיין. אלמא בגדיה שלה כשמואל: **לכאורה כשמואל ריהטא**. פתאום מרוצת משמעות המשנה כשמואל אבל כי מעיינת צה לא מסקיעא לשמואל דהא קמיה קיימא ואינה יולאה מציתו ואלדעתא דהכי מקני לה שיהו שלה כל זמן שהיא תחתיו: **הוא דאמר לפו**. לואת שציצ מרע: **דנוניא לצרה**. קלוצים היו תכשטי הצנות כך וכך לצושים: **פורנא ליטמי**. הריזו ליטומים ולא אמרינן יתיצי לה דמי הדנוניא כיום הלוואה:

נערה שנתפתה פרק רביעי כתובות נד.

בת אנוסה מהו. תימה דלנוסה גופה תיצעי: **בביתאי ולא בביתקי**. כשאין להן כי אם ציקתי היא מפסקת דלכולי עלמא יכולין לגרשה וציש להם צמים טובים היא מרווחת צהאי לישנא דציתי שמשתמשת צמדור כדרך שנשתמשה צחיי צעלה כדלמרינן

צהנושא (לקמן דף קג) ואין להחליף לה לגרוע ממנו או שמה אפילו לכיוצא זו: **ל"ית חלבתא כבא חגי שמעתתא**. [אכולהו קאין צר מתצעות ליעשא דהוא עדיפא דאי ככל הני דוקא וקאי נמי אתצעות ליעשא א"כ קשיא דשמואל אדשמואל לרז עגן דלומר לעיל לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל כו' וכה"ג איכא צפרק מולין (שבת דף קמ) לית הלכתא ככל הני שמעתתא דלאו דוקא^ו: **ושמואלא** אמר חלבה כאנשי גליל. פ"ר) וצמקוס שיש מנהג ילכו אחר המנהג וצמקוס שאין מנהג יעשו כשמואל דהלכתא כוותיה והא דצעי צמקון עד היכן נהרדעא לאו משום דאין הלכה כשמואל אלא משום דשאר צנל נהוג כרז והא דקסה מההיא דאלמנה (לקמן דה) ססי) אפרש צע"ה

ארצע

בביקתי אבל מזוני אית לה מר בר רב אשי אמר אפילו מזוני נמי לית לה ולית הלכתא כמר בר רב אשי אמר רב נחמן אמר שמואל תבעוה להנשא ונתפייסה אין לה מזונות הא לא נתפייסה יש לה מזונות אמר רב עגן לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל אמרה מחמת פלוני בעלי יש לה מזונות מחמת בני אדם שאינן מהוגנין לה אין לה מזונות אמר רב חסדא וינתה אין לה מזונות אמר רב יוסף כיחלה ופירכסה אין לה מזונות מאן דאמר וינתה כל שכן כיחלה ופירכסה מאן דאמר כיחלה ופירכסה אבל וינתה אית לה מאי טעמא יצר אנסה ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא ^ודאמר רב יהודה אמר שמואל יתתובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות ולא והתניא ^המכרה כתובתה ומשכנה כתובתה עשתה כתובתה אפותיקי לאחר אין לה מזונות הני אין אבל תובעת לא הני בין בבית דין בין שלא בבית דין תובעת בבית דין אין שלא בב"ד לא: וכך היו אנשי ירושלים וכו': אתמר רב אמר הלכה כאנשי יהודה ושמואל אמר י'הלכה כאנשי גליל בבל וכל פרוורדהא נהוג כרז נהרדעא וכל פרוורדהא נהוג כשמואל ההיא בת מחוזא דהות נסיבא לנהרדעא אתו לקמיה דרב נחמן ישמעה לקלה דבת מחוזא היא אמר להו בבל וכל פרוורדהא נהוג כרז אמרו ליה והא לנהרדעא נסיבא אמר להו אי הכי נהרדעא וכל פרוורדהא נהוג כשמואל ועד היכא נהרדעא עד היכא דסגי קבא דנהרדעא איתמר י'אלמנה רב אמר י'שמין מה שעליה ושמואל אמר אין שמין מה שעליה אמר רב חייא בר אבין וחילופה בלקיט רב כהנא מתני וכן בלקיט ומנה בה סימנא יתמא וארמלתא שלה ופוק אמר רב נחמן אע"ג דתנן במתניתין כוותיה דשמואל הלכתא כוותיה דרב דתנן אחד י'המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן אמר ליה רבא לרב נחמן וכי מאחר דתנן מתניתין כוותיה דשמואל אמאי הלכתא כוותיה דרב אמר ליה "לכאורה כשמואל רהיטא כי מעיינת בה הלכתא כוותיה דרב מאי טעמא כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה: כלתא דבי בר אלישיב הוה קא תבעה כתובתה מיתמי הוה קא ממטי להו לבי דינא אמרי זילא לן מילתא דתיזיל הכי אזלא לבישתינהו ואיכסתינהו לכוליה מנא אתו לקמיה דרבינא אמר להו הלכתא כוותיה דרב דאמר אלמנה שמין מה שעליה ההוא דאמר להו דנוניא לברת זל דנוניא א"ר אידי בר אבין י'פורנא ליתמי י'ההוא דאמר להו ארבע

וכך היו בני ירושלים כותבין איתמר רב אמר הל' כאנשי יהודה ושמואל אמר הל' נהרדעא וכל פרוורדהא נהיג כשמואל ועד היכן הוא נהרדעא עד היכא דסגי קבא דנהרדעא. פ"י עד מקום שמודין במדת רב נהרדעא וק"ל הל' כשמואל בדיני וכן פסק גס ר"י משום גאון אחד: איתמר אלמנה רב אמר שמין מה שעלי, פ"י כשתבא לבנות כתובתה מן היורשין שמין לה בהגדים שעליה בפרטון כתובתה דכי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא דלמשקל ומיפק לא אקני לה. ושמואל אמר אין שמין פ"י דמשעה שנשאת לו זכתה במתנה והן שלה: ארחב"א וחילופא בלקיט. פ"י שכיר שרז בבית בע"ה ועשה לו בגדים לכשמשלים זמנו ורוצה לצאת ותובע שכר פעולתו החליפו דבריהם דשמואל אמר שמין מה שעליו ומעלה אותם לו בשכור ורב אמר אין שמין מה שעליו בר כהנא מתנא וכן בלקוט לרב שמין ולשמואל אין שמין ומנה ביה סימנא יתמא שלח ופוק שלח ופוק. פ"י הפשיטו מבגדיו ויצא כלומר שמין מה שעליו וקרי ליה יתמא ע"ש שנוהגים בו מנהג יתמין לצאת בלא מלוכז: ארי"ג אע"ג דתנן מתני' כוותיה דשמואל הל' כוותיה דרב דתנן א' המקדיש את נכסיו וא' המעריך

ארצע

עין משפט

נר מצוה

קבב א ב ג א ב מיי פ"י"ע מהל' אישות הלכ' יד טו"ש"ע אה"ע ס' קיב סעיף ה:

קבב ד מיי פ"י"ח שם הלכה א סמג לזין פ"א ועשין מוש טו"ש"ע שם סימן ג סעיף ה:

קבב ה מיי שם טו"ש"ע שם סעיף ח: קבב ו ז מיי שם טו"ש"ע שם סעיף ג:

קבו ח מיי פ"י"ח שם הלכה ד סמג עשין מח טו"ש"ע שם ס' טז סעיף א: קבו י מיי פ"ג מהל' ערכין הלכה יד סמג עשין קל"א:

קבב כ ל מיי פ"ח מהל' זכיה הלכה כג סמג עשין עכ טו"ש"ע ח"מ ס' רנג סעיף טז:

תוספות רי"ד (המשך)

לה כתובתה ופוטרים אותה: חגי ר"י בביתו ולא בביתקי. פ"י דוקא אם הניח בית גדול שראוי לה ולמה הן חייבים לתת לה מדור ואין יכולים לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך שם. אבל אם הניח מדור צר ורחוק אין חייבים לתת לה מדור דמתני' חגי תרי בביתו כדו לדיוקא בביתו ולא בביתקי אלא זנים אותה בבית אביה מנכסיו ול"א כיון דלא קרינן ביה בביתו לא קרינא ביה נמי ומתני' מנכסי: מר בר"א אמר אפילו מזוני נמי ל"ל. פ"י כיון דבטל התנאי דמדור בטל נמי תנאי דמונות דיתבא בביתו אמתי בהדי' וכיון דלא יתבה בביתיה לא מתנא. ומסיק תלמודא ולית הל' כמר בר"א דהאי דקתני בביתו שלא תוכל הא לומר חנו לי מזונות בבית אבי וא"א לדור עמכם דלא יתבי לה א"כ יושבת ונינויות עממן דברכת הבית ברובה אבל הכא דאינאו מעכבי מפעלין לה מזונות בבית אביה: ארי"ג א"ש בבעיה להנשא ונתפייסה א"ל מוזנות. פ"י דלא קרינן בה מיגרא ארמלותותין בביתו הא לא נתפייסה י"ל מוזנות. פ"י ואפי"פ שבעכבה היתה מחמת שלא הי' התובעת הגון לה לא מחמת כבוד כתובה: ארי"ע לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל אמרה מחמת פ' בעלי י"ל מוזנות מחמת ב"א שאינן מהוגנים לי אין לה מוזנות. פ"י משפט דאי הוו מהוגנים הוה ונתה ארי"ע דתנא ארי"ז ונתה אין לה מוזנות אמר ר"י כחלה ופרכסה א"ל מוזנות. פ"י דגלי דתנא ארי"ז משום כבוד בעלה מעכבא מ"ד ונתה כ"ש כחלה ופרכסה ומ"ד כחלה ופרכסה אבל וינתה י"ל מוזנות מ"ט יצר אנסה ומסיק תלמודא לית הל' ככל חגי שמעתי' אלא כי את דארי"ז אי"ש התובעת כתובתה בב"ד מוזנות ולא נדוניא: מכרה כתובה או משכנה או עשאה אפותיקי אין לה מוזנות. פ"י [אפותיקין] פה תהא קאי למיקם אמרה לע"כ"ח לא תבנה חובך אלא משרה זו המיוחד לכתובתי הני אין אבל תובעת לא. פ"י ומה"ה לא תני תובעת בהדי הנך ברייתא חגי בב"ד כתובתה בב"ד תובעת כתובתה כב"ד אין שלא בב"ד לא: